

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(2)	(4)	(3)	(2)	(1)	(4)	(1)	(2)	(4)	(4)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(1)	(1)	(3)	(1)	(2)	(4)	(4)	(2)	(3)	(3)	תשובה

23	22	21	שאלה
(3)	(3)	(1)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **קבוי** : **הדליק** –

היחס : **הדליק** זה גרם למשהו להיות דלוק, כלומר ההיפך **מכבוי**.
ב' היא פעולה הגורמת למשהו להיות ההיפך מ-**א'**

תשובה (1): עילג : דיבר. האם **דיבר** זה גרם למשהו להיות ההיפך **מעילג**? לא. עילג הוא כבד פה, מי שמגמגם. אם אדם יכול **לדבר** אין פירושו של דבר כי הוא אינו **עילג**, השאלה היא באיזה אופן הוא מדבר.

תשובה (2): לכוד : קלא. האם **קלא** זה גרם למשהו להיות ההיפך **מלכוד**? לא. מי **שקלא** הופך מישהו אחר ללכוד.

תשובה (3): גרוע : הילל. האם **הילל** זה גרם למישהו/משהו אחר להיות ההיפך **מגרוע**? לא. כאשר מישהו **מהלל** מישהו/משהו הוא מביע את דעתו, אולם לא ניתן להסיק כתוצאה מכך האם אותו דבר הוא אכן טוב או **גרוע**.

תשובה (4): מחוספס : ליטש. האם **ליטש** זה גרם למשהו להיות ההיפך **ממחוספס**? כן.
תשובה (4).

2. השאלה: **לסחוט** : **איומים** –

היחס : **איומים** משמשים על מנת **לסחוט**.
ב' הם מה שמשתמשים בהם על מנת לעשות **א'**

תשובה (1): לכפור : האשמות. האם **האשמות** הם מה שמשתמשים בהם בכדי **לכפור**? לא. **לכפור** זה להכחיש, כלומר לא להודות **בהאשמות**.

תשובה (2): להפר : הבטחות. האם **הבטחות** הם מה שמשתמשים בהם בכדי **להפר**? לא. **להפר** זה לא לקיים **הבטחות**.

תשובה (3): לשכנע : דעות. האם **דעות** הם מה שמשתמשים בהם בכדי **לשכנע**? לא. על מנת **לשכנע** משתמשים **בטענות**.

תשובה (4): להוכיח : ראיות. האם **ראיות** הם מה שמשתמשים בהם בכדי **להוכיח**? כן.
תשובה (4).

אפריל 2013 - הסברים לפרק השני במילולית

3. השאלה: לבטוח : אמין -

היחס : אמין הוא מי שקל/כדאי לבטוח בו.
ב' הוא מי שקל/כדאי א' בו

תשובה (1): לקנא : קנאי. האם קנאי הוא מישהו שקל/כדאי לקנא בו? לא. קנאי הוא מי שנוטה לקנא לעיתים קרובות.

תשובה (2): להתעלם : זניח. האם זניח הוא מישהו שקל/כדאי להתעלם ממנו? כן.

תשובה (3): לרסן : מאופק. האם מאופק הוא מישהו שקל/כדאי לרסן אותו? לא. מישהו מאופק הוא מישהו שאין צורך לרסן אותו.

תשובה (4): לוודא : ודאי. האם ודאי הוא מישהו שקל/כדאי לוודא אותו? לא. משהו ודאי הוא משהו ברור ובטוח, דבר מוחלט שאין צורך לוודא אותו.

תשובה (2).

4. השאלה: הפחיד : פקו ברכיו - (פיק ברכיים = חלחלה, רעדה)

היחס : הפחיד זה גרם למישהו אחר שפקו ברכיו.
א' זה גרם למישהו אחר ש-ב'

תשובה (1): ייאש : רפו ידיו. האם ייאש זה גרם למישהו אחר שרפו ידיו? כן. רפו ידיו זה פג כוחו, חלף אומץ ליבו מי שהתייאש.

תשובה (2): תרם : קפץ ידו. האם תרם זה גרם למישהו אחר שקפץ ידו? לא. מי שקופץ ידו הוא קמצן, מי שלא אוהב לתרום.

תשובה (3): חטא : נקפו לבו. האם חטא זה גרם למישהו אחר שנקפו לבו? לא. מי שנקפו לבו הוא מי שהתחרט. מי שחטא יתכן שבעתיד יתחרט, אולם אין זה ודאי, ומכל מקום הוא אינו גורם זאת למישהו אחר כי אם לעצמו.

תשובה (4): מחל : יש בלבו. האם מחל זה גרם למישהו אחר שיש בלבו? לא. מי שיש בלבו הוא מי שכועס על מישהו אחר.

תשובה (1).

5. השאלה: טל : אגל - (טל = רסיסי הלילה, טיפות שנוצרו על ידי אדים שהתעבו; אגל = רסיס, טיפה)

היחס : טל מורכב ממספר רב של אגלים.
א' הוא משהו המורכב ממספר ב'.

תשובה (1): קרחון : קרח. האם קרחון הוא משהו המורכב ממספר רב של קרח? לא. קרחון הוא גוש עצום של קרח, ולא מורכב ממספר רב של קרח.

תשובה (2): גשם : מים. האם גשם הוא משהו המורכב ממספר רב של מים? לא. גשם זה מספר רב של טיפות מים היורדות מן השמים.

תשובה (3): עץ : ענף. האם עץ הוא משהו המורכב ממספר רב של ענפים? לא. עץ הוא צמח המורכב מגזע וענפים.

תשובה (4): נסורת : שבב. האם נסורת מורכבת ממספר רב של שבבים? כן.

תשובה (4).

6.

השאלה: **קורטוב** : **כמות** – (קורטוב = כמות קטנה, שמץ)

היחס : **קורטוב** היא **כמות** קטנה.

א' הוא **ב'** קטן

תשובה (1): רגע : זמן. האם **רגע** הוא **זמן** קטן? כן. **רגע** הוא חלק קטן של **הזמן** (כן, וגם אנחנו שמענו בצעירותנו את המשפט שרגע היא יחידת זמן שאינה מוגדרת)

תשובה (2): **חיריק** : **ניקוד**. האם **חיריק** הוא **ניקוד** קטן? לא. **חיריק** הוא שם של סימן **ניקוד** שאמנם גודלה הפיזי קטן, אולם אין זה הגדרת הסימן.

תשובה (3): **מטר** : **מרחק**. האם **מטר** הוא **מרחק** קטן? לא. **מטר** מוגדר כיחידת **מרחק**, ולא כיחידת מרחק קטנה.

תשובה (4): **דממה** : **קול**. האם **דממה** הוא **קול** קטן? לא. **דממה** היא שקט, מצב בו לא נשמע שום **קול**.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה : ג' סטוֹרְד : "אין אנו לומדים לעשות לא על ידי החשיבה ולא על ידי העשייה, אנו לומדים לעשות על ידי החשיבה על מה שאנו עושים."

איזה מהמשפטים שלהלן הוא הקרוב ביותר במשמעותו לאמירתו של סטוֹרְד?

פיתרון : תמצית המשפט היא כי אין אנו לומדים מחשיבה בלבד בפני עצמה או מעשייה בלבד, אלא מחשיבה אודות הדברים אותם אנו עושים. נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): החשיבה והעשייה הם שני פנים שונים של תהליך הלמידה.

תשובה זו אינה נכונה, שכן על פי המשפט לא מדובר בשני פנים של אותו דבר אלא יש לשלב בין שניהם.

תשובה (2): **הלמידה כיצד לעשות דבר מה היא תוצר של חשיבה על המעשה שנעשה**. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): כדי ללמוד לעשות אין טעם בחשיבה על עשייה – דרושה העשייה עצמה.

תשובה זו אינה נכונה שכן על פי סטוֹרְד לא די באף אחת מהפעולות בפני עצמה : העשייה לבדה או החשיבה לבדה.

תשובה (4): לחשיבה על מה שאנו עושים אין חשיבות אם איננו לומדים ממנה

משפט זה נכון, אולם התבקשנו למצוא לא את המשפט הנכון כי אם את המשפט אשר משקף את מה שנאמר על ידי סטוֹרְד שהוא כי "אנו לומדים לעשות על ידי החשיבה על מה שאנו עושים".

תשובה (2).

8. השאלה: עדי ואמה טיילו בשמורה. עדי שאלה את אמה: "האם בין העופות הדורסים בשמורה נמצא גם בז היערות?" אמה עיינה בעלון למבקרים והשיבה: "כאן כתוב שבשמורה זו יש רק דורסי לילה, ואם כך, הוא ודאי אינו נמצא כאן – הרי עיניו מצויות בצדי ראשו."

איזו מהטענות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הטענה שעליה התבססה אמה של עדי בדבריה?

פיתרון: על פי דבריה של אמה של עדי, אם עיניו של בז היערות מצויות בצדי ראשו, הרי שבהכרח הוא אינו דורס לילה, כלומר עיניהם של כל דורסי הלילה אינן מצויות בצדי ראשם או במילים אחרות עוף דורס שעניו מצויות בצדי ראשו בהכרח אינו דורס לילה.

תשובה (3).

9. השאלה: מדע התקשורת הוא תחום צעיר יחסית, אם כי הוא ניזון מן המסורות המבוססות של מדעי החברה והרוח: מאז ומתמיד הייתה התקשורת מושא להגותם של סוציולוגים, אנתרופולוגים, פסיכולוגים, פילוסופים, בלשנים והיסטוריונים. נראה שהמאה העשרים על הטכנולוגיה שלה – כפי שהיא באה לידי ביטוי באמצעי תקשורת ההמונים – הדגישה את חשיבות התקשורת בחיי החברה, והביאה לידי הסתעפות של ענף מתוך הסוציולוגיה, ענף המתמחה בחקר התקשורת.

לפי האמור לעיל, לאיזה מהגורמים שלהלן הייתה ההשפעה הרבה ביותר על התפתחות מדע התקשורת בתור ענף אקדמי נפרד?

פיתרון: לפי הפסקה מאז ומתמיד הייתה התקשורת מושא להגותם של סוציולוגים אנתרופולוגים וכו', אולם המאה העשרים על הטכנולוגיה שלה – כפי שהיא באה לידי ביטוי באמצעי תקשורת ההמונים - **הדגישה** את חשיבות התקשורת בחיי החברה והביאה לידי הסתעפות...

לפי הקטע מה שהביא להסתעפות הענף המתמחה בחקר התקשורת מתוך הסוציולוגיה הם אמצעי תקשורת ההמונים שהתפתחו בעזרת הטכנולוגיה של המאה העשרים.

תשובה (4).

10. השאלה: בספר היסטוריה נכתב: " עם כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים השתנה הרכב האוכלוסייה בעיר ללא הכר. הצלבנים כללו את זעמם בתושבי העיר המוסלמים והיהודים. רובם נרצחו באכזריות, יש מהם שנמכרו לעבדות ונידונו להמרת דת וכל היתר גורשו. לימים, עוד לפני שכבש צלאח א-דין את ירושלים מידיהם בשנת 1187, התירו הצלבנים ליהודים ולמוסלמים לחזור ולהתיישב בעיר."

איזו מן הטענות הבאות **אינה** עולה מן הציטוט שלעיל?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הצלבנים כבשו את ירושלים לפני שנת 1187.

לפי הקטע צלאח א-דין כבש את ירושלים מידי הצלבנים בשנת 1187, ומכאן שבהכרח שהם כבשו את ירושלים לפני שנה זו.

תשובה (2): לפני כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים היה מעמד היהודים והמוסלמים בה בכי רע.

אין כל התייחסות בפסקה למצב היהודים והמוסלמים בירושלים לפני כיבושה על ידי הצלבנים, ולפיכך זו התשובה הנכונה

תשובה (3): לאחר כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים לא נותרו בה מוסלמים ויהודים.

על פי הפסקה עם כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים, הם כללו את זעמם בתושבי העיר המוסלמים והיהודים. רובם נרצחו באכזריות, יש מהם שנמכרו לעבדות ונידונו להמרת דת וכל היתר גורשו. כלומר ניתן להסיק כי מיד עם כיבוש העיר, לא נותרו בעיר כל מוסלמים ויהודים.

תשובה (4): כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים לוה באלימות רבה.

על פי הפסקה "הם כללו את זעמם בתושבי העיר המוסלמים והיהודים. רובם נרצחו באכזריות...". מכאן, שכיבוש העיר אכן לוה באלימות רבה..

תשובה (2).

11. השאלה: המתמטיקאי אנדרו ווילס: "ייתכן שהתיאור הטוב ביותר לחווייה שחווייתי במחקר המתמטי הוא תיאור של מסע בבית מידות חשוך ולא מוכר. בכל פעם שאתה נכנס לחדר חדש, הוא חשוך לגמרי. בתחילה אתה נתקל ברהיטים ומועד. אחר כך אתה מתחיל ללמוד איפה כל רהיט נמצא. לבסוף, לאחר כמה חודשים, אתה מוצא את מתג החשמל. אתה לוחץ עליו ולפתע הכול מואר."

מה סביר שביקש ווילס להדגיש באמצעות התיאור שלעיל?

פיתרון: על פי הקטע ישנם חודשים שבהם במסגרת השיטוט בבית/המחקר המתמטי אתה נתקל ברהיטים ומועד, אחר כך אתה מתחיל ללמוד איפה כל רהיט נמצא/ממפה את המצב או הבעיה, לבסוף אתה מוצא את מתג החשמל/מבין כיצד לפתור את הבעיה, אתה לוחץ עליו ולפתע הכול מואר.

הקטע מדגיש את הניגוד בין הסיור הממושך (במשך כמה חודשים) לבין רגע הגילוי הפתאומי (לפתע).

תשובה (3).

השלמת משפטים (שאלות 12-14)

12. השאלה: שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה _____. הוא כותב בספרו: לעולם אל _____ עצה, שכן הבורים לא _____ החכמים אינם _____."

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה **בעלת ערך רב**. הוא כותב בספרו: לעולם אל **תהסס לתת** עצה, שכן הבורים לא יכולים **לתפקד בלעדיה**, **אולם** החכמים אינם **מסוגלים לפעול בלעדיה**."

המשפט בנוי משני חלקים והקשר ביניהם: החלק הראשון מביע את דעתו של שטיינבוך על ערכה של עצה. החלק השני של המשפט מתייחס לדברים שכתב שטיינבוך בספרו, כאשר מכיוון שבתחילת המשפט מובאת טענתו של שטיינבוך ובסופו הדברים שכתב בספרו, הרי שבין שני החלקים צריכה להיות התאמה.

על פי חלקו הראשון של המשפט יש ערך רב לעצה.

על פי החלק השני של המשפט בספרו כתב שטיינבוך כי הבורים לא יכולים לתפקד ללא העצה אולם החכמים לא יכולים לפעול בלעדיה. מכיוון שהן הבורים והן החכמים זקוקים לעצה, הניגוד שביניהם אינו הגיוני ולפיכך תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה **חסרת תועלת**. הוא כותב בספרו: לעולם אל **תיתן** עצה, שכן הבורים לא יכולים **בלעדיה**, **ואילו** החכמים אינם **זקוקים לה אך מעריכים אותה**."

על פי חלקו הראשון של המשפט אין לעצה כל ערך.

על פי החלק השני של המשפט הבורים אינם יכולים ללא העצה ואילו החכמים אינם זקוקים לה אך מעריכים אותה. על פי חלק זה יש ערך למתן עצה הן לבורים והן לחכמים, ומכאן שאין סיבה לטעון כי אין לעצה כל ערך.

תשובה (3): שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה **חסרת תועלת**. הוא כותב בספרו: לעולם אל **תיתן** עצה, שכן הבורים לא **ישכילו להבניה**, **ואילו** החכמים אינם **זקוקים לה**."

על פי חלקו הראשון של המשפט אין לעצה כל ערך.

על פי החלק השני של המשפט הבורים לא מסוגלים להבין את העצה ואילו החכמים אינם זקוקים לה. מכיוון שגם על פי חלק זה אין ערך למתן עצה לבורים ולחכמים, הרי שיש התאמה בין החלקים וזו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

13.

פרופסור עפרון _____ כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה _____ החידושים במחקר הפסיכולוגי. לכן _____ שהוא יצא נגד הכוונה _____ להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): פרופסור עפרון **חולק על הטענה** כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה הוא מהלך מסחרי בלבד, שאין לו הצדקה לנוכח כמות החידושים במחקר הפסיכולוגי. לכן אין להתפלא שהוא יצא נגד הכוונה להמשיך להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו.

המשפט בנוי משני חלקים: החלק הראשון מציג את דעתו של פרופסור עפרון לגבי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר, בחלקו השני של המשפט, מתוארים התנגדותו של הפרופסור למהלך מסוים.

על פי תחילת המשפט פרופסור עפרון חולק על הטענה כי אין למהלך הצדקה, כלומר הוא סבור שיש הצדקה להוצאת מהדורה מעודכנת.

על פי חלקו השני של המשפט אין להתפלא כי הפרופסור יצא נגד הכוונה להוציא מהדורה מעודכנת. מכיוון שעל פי החלק הראשון הפרופסור תומך במהלך הוצאת המהדורה המעודכנת, דווקא יש להתפלא על כך שהוא יצא נגד הוצאת המהדורה, ומכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): פרופסור עפרון סבור כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה אינו מהלך מסחרי בלבד, אלא צעד המתחייב מתכיפות החידושים במחקר הפסיכולוגי. לכן אין להתפלא שהוא יצא נגד הכוונה להפסיק להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו.

על פי תחילת המשפט פרופסור עפרון סבור כי המהלך מתחייב מתכיפות החידושים, כלומר הוא סבור שיש הצדקה להוצאת מהדורה מעודכנת.

על פי חלקו השני של המשפט, אין להתפלא כי הפרופסור יצא נגד הכוונה להפסיק מהדורה מעודכנת. מכיוון שהפרופסור תומך במהלך הוצאת המהדורה המעודכנת, אכן אין להתפלא כי הוא יצא נגד הפסקת הוצאת המהדורה, כלומר תמך בהוצאת מהדורה מעודכנת. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

14.

בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה _____ שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך _____ כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים _____ את מידת המרמור שהוא חש, _____ יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה הן שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך ירידה של אחת מהן כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים לא יפחית את מידת המרמור שהוא חש, אך יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

המשפט בנוי משני חלקים: החלק הראשון מציג את טענתה של ד"ר שלו על מידת הקשר בין סיפוק ומרמור, ובחלקו השני של המשפט, מובאת דוגמה שמטרתה להמחיש את הטענה באמצעות עובד שתנאי עבודתו שופרו, ולכן צריכה, כמוכן, להתאים לנטען על ידה.

בחלקו הראשון של המשפט מכריזה ד"ר שלו כי יש יחס הפוך (קשר של ניגוד) בין רמת הסיפוק ורמת המרמור, ולכן ירידה באחת תביא עלייה באחרת.

בחלקו השני של המשפט מובאת דוגמה לעובד אשר שיפור תנאי עבודתו לא הפחית את רמת המרמור, אך העלה את רמת הסיפוק שהוא חש. מכיוון שבדוגמה אין יחס הפוך בין רמת המרמור לרמת הסיפוק של העובד, הרי שהדוגמה אינה תואמת את הנטען על ידי ד"ר שלו ולפיכך תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה **אינן** שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך **ירידה של אחת מהן אינה** כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים **יפחית** את מידת המרמור שהוא חש, **ואף** יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

בחלקו הראשון של המשפט מכריזה ד"ר שלו כי אין קשר בין רמת הסיפוק ורמת המרמור, ולכן ירידה של אחת לא תביא בהכרח עלייה באחרת. בחלקו השני של המשפט מובאת דוגמה לעובד אשר שיפור תנאי עבודתו הפחית את רמת המרמור ואף העלה את רמת הסיפוק שהוא חש. מכיוון שעל פי הדוגמה יש **יחס הפוך** בין רמת המרמור לרמת הסיפוק של העובד, הרי שהדוגמה אינה תואמת את הנטען על ידי ד"ר שלו, ולפיכך תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה **הן** שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך **עלייה של אחת מהן** כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים **יכול להפחית** את מידת המרמור שהוא חש, **ואף** יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

בחלקו הראשון של המשפט מכריזה ד"ר שלו כי יש **יחס ישיר** בין רמת הסיפוק ורמת המרמור, ולכן עלייה של אחת תביא בהכרח עלייה באחרת. בחלקו השני של המשפט מובאת דוגמה לעובד אשר שיפור תנאי עבודתו יכול להפחית את רמת המרמור ואף להעלות את רמת הסיפוק שהוא חש. מכיוון שהדוגמה מביאה עובד אשר יש **יחס הפוך** בין רמת המרמור לרמת הסיפוק שלו, בניגוד לנטען על ידי ד"ר שלו, תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה **אינן** שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך **ירידה של אחת מהן אינה** כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים **יכול להפחית** את מידת המרמור שהוא חש, **אך לא** יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

בחלקו הראשון של המשפט מכריזה ד"ר שלו כי **אין יחס הפוך** בין רמת הסיפוק ורמת המרמור, ולכן ירידה של אחת לא תביא בהכרח לעלייה באחרת. בחלקו השני של המשפט מובאת דוגמה לעובד אשר שיפור תנאי עבודתו יכול להפחית את רמת המרמור אך לא יעלה את רמת הסיפוק שהוא חש. מכיוון שהדוגמה מביאה עובד אשר **אין יחס הפוך** בין רמת המרמור לרמת הסיפוק שלו, בדיוק בהתאמה עם הנטען על ידי ד"ר שלו, זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15. השאלה: במוזאון הלאומי של בצניה הוצגה תערוכת פסלים של הפסל תלמאי ממדינת דולמניה. מבקר אמנות מתח ביקורת על הנהלת המוזאון, שבחרה להציג תערוכה זו, וכתב: "הבחירה שעשתה הנהלת המוזאון משולה לפרסום שיריו של משורר המשתמש במוטיב הסתיו כדי לתאר עצבות, בארץ שבה העצים אינם משירים את עליהם ואין בה ציפורים נודדות".

איזו מהטענות הבאות משתמעת מדברי המבקר?

פיתרון: על פי הקטע מבקר האמנות מבקר את החלטת הנהלת המוזאון, כלומר לדעתו לא היה צורך להציג את פסליו של תלמאי במוזאון הלאומי של בצניה. על פי הקטע המבקר סבור שהצגת הפסלים משולה לפרסום שיריו של משורר המשתמש במוטיב הסתיו כדי לתאר עצבות, בארץ שבה העצים אינם משירים את עליהם ואין בה ציפורים נודדות, ובמילים אחרות לדבריו נשירת העלים והציפורים הנודדות הן התופעות אשר הופכות את הסתיו למוטיב המסמל עצבות. מי שאינו מכיר את תופעות אלו לא יחוש כתוצאה מהשימוש בהן עצב.

תשובה (4).

16.

השאלה: במבחן במתמטיקה קיבל שלומי ציון גבוה מהציון שקיבל דני. שלומי טען שהדבר מעיד כי הוא מוכשר יותר מדני במתמטיקה, ואילו דני טען ששלומי התחנף למורה.

איזה מהנתונים הבאים מחליש את כל אחת משתי הטענות?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): שלומי נעדר משיעור החזרה לקראת המבחן, מה שפגע בהצלחתו במבחן

עובדה זו מחזקת את המסקנה כי שלומי מוכשר מדני, שכן אם שלומי נעדר משיעור החזרה והעובדה פגעה בהצלחתו, הרי שככל הנראה הוא מוכשר יותר מדני, שכן אילו היה משתתף בשיעור החזרה יתכן ופער הציונים בינו לבין דני היה אף גבוה יותר. מכאן שניתן לפסול תשובה זו.

תשובה (2): שלומי השקיע בהכנה למבחן יותר זמן משהשקיע דני

העובדה ששלומי השקיע זמן רב יותר בהכנה למבחן מחלישה באמצעות מתן הסבר חלופי את המסקנה כי שלומי מוכשר יותר מדני, שכן יתכן כי הסיבה ששלומי הצליח יותר במבחן היא בגלל שהוא התכוון זמן רב יותר אליו.

העובדה ששלומי התכוון זמן רב יותר מדני למבחן מחלישה גם את ההסבר כי הסיבה לכך שהוא קיבל ציון גבוה יותר היא בגלל שהתחנף למורה.

מכיוון שמצאנו כי עובדה זו מחלישה את שתי המסקנות הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (3): חנופה משפיעה על תוצאת הבחינה במתמטיקה רק כאשר החנף הוא אדם מוכשר

על פי תשובה זו יש שתי אפשרויות: שלומי קיבל את הציון הגבוה בגלל שהתחנף למורה או שלא בגלל שהתחנף למורה.

אם שלומי לא התחנף למורה הרי שציונו הגבוה נובע מכשרונו, כלומר טענתו של שלומי מתחזקת וטענתו של דני נחלשת.

אם בשל התחנפו של שלומי למורה הוא קיבל ציון גבוה, הרי שמצב זה מחזק שוב את טענתו של שלומי כי קיבל את הציון הגבוה בשל כשרונו, מכיוון שעל פי התשובה חנופה משפיעה רק כאשר המתחנף הוא אדם המוכשר במתמטיקה.

תשובה (4): במבחן בספרות, אשר נערך בעילום שם, קיבל דני ציון גבוה מהציון שקיבל שלומי

תשובה זו לא רלוונטית לטענה של שלומי כי הוא מוכשר יותר מדני במתמטיקה, ולכן ניתן לפסול תשובה זו.

תשובה (2).

17.

השאלה: יוסי סידר את צעצועיו בשלוש מגירות: באחת הוא שם רק כדורים, באחרת רק בובות, ובשלישית גם כדורים וגם בובות. הוא סימן כל מגרה בפתק המעיד על תכולתה.

אחר כך נודע ליוסי שאחותו החליפה בין הפתקים, ושום מגרה אינה מסומנת עוד בפתק הנכון.

יוסי ניגש למגרה המסומנת בפתק "כדורים ובובות" והוציא ממנה חפץ אחד באקראי. הייתה זו בובה.

אם כך -

פיתרון: אם יוסי הוציא מן המגירה המסומנת בפתק "כדורים ובובות" בובה, הרי שבמגירה זו יש בהכרח בובות.

כעת נבדוק מה יכול להיות במגירות האחרות:

במגירה המסומנת בפתק "כדורים" לא יכולים להיות כדורים (שכן שום מגירה אינה מסומנת עוד בפתק הנכון) ואין בובות, שכן מצאנו כי אלו נמצאות במגירה המסומנת בפתק "כדורים ובובות", ומכאן שבמגירה זו יש בהכרח כעת כדורים ובובות.

מכיוון שמצאנו היכן נמצאות הבובות והיכן נמצאים הכדורים והבובות, הרי שניתן לקבוע כי במגירה המסומנת בפתק "בובות" יש כדורים.

תשובה (1).

קטע א' הבנת הנקרא (שאלות 18-20)

18. השאלה: איזו מן הטענות הבאות נכונה בנוגע לניסוי המתואר בפסקה הראשונה?

פיתרון: בניסוי המתואר מחליטים באמצעות הטלת מטבע מי יהיה המציע ומי המשיב. המציע מציע למשיב סכום כסף ואם הוא נענה להצעה העסקה מתקיימת, כלומר חלוקת הכסף מתבצעת באחוזים עליהם הוסכם, ואם הוא לא נענה איש מהם לא מקבל דבר. על פי הפסקה רוב המשיבים אשר הוצע להם סכום של עשרים אחוז ופחות דחו את ההצעה. נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): אם המשיב מסכים לקבל עשרים אחוז מן הסכום או פחות, שני המשתתפים יחד מקבלים סכום הגדול פי ארבעה מהסכום המקורי.

על פי הפסקה, כאשר המשיב מסכים להצעה, מחולק הסכום המקורי בין המציע למשיב. הסכום המקורי נשאר קבוע ונושא הניסוי הוא תגובת המשיב להצעת המציע לגבי אופן חלוקתו.

תשובה (2): הכסף מתחלק בין המשיב למציע על פי תוצאה של הטלת מטבע.

שורה 3: " באמצעות הטלת מטבע נקבע מי מהם יציע כיצד לחלק את הכסף". הטלת המטבע נועדה לקבוע מי יהיה המציע.

תשובה (3): המציע מקבל כסף רק אם המשיב הסכים להצעתו

שורות 4-5: "אם הוא נענה להצעה - העסקה מתקיימת, ואם הוא דוחה אותה, איש מהם אינו מקבל דבר".

תשובה (4): המשיב מקבל כסף בכל מקרה, אלא אם כן המציע החליט לקחת לעצמו את מלוא הסכום.

כאמור, הן המציע והן המשיב מתחלקים בסכום הכסף רק כאשר המשיב מסכים להצעה.

תשובה (3).

19. השאלה: איזו מן התגובות הבאות מצד המשיב היא דוגמה לתמריץ שעליו מדובר בשורה 12?

פיתרון: על פי הקטע "מהלך התפתחותו של המין האנושי הוביל להעדפתן של תגובות רגשיות, לכאורה לא רציונליות, להצעות לא הוגנות מצד הזולת, שכן תגובות כאלה המריצו את הזולת לנהוג ביתר הגינות בעתיד".

מבין התשובות התשובה המהווה דוגמה לתגובה רגשית, לא רציונלית, היא התגובה של הבעת זעם.

תשובה (1).

20. השאלה: התנאים שבהם התפתחה מערכת התחושות האנושיות התאפיינו, לדברי נובק, במידה ___ של

זרות, וב____.

פיתרון: על פי הקטע (משורה 10 ואילך), מערכת התחושות האנושית התעצבה במהלך חיים בקבוצות קטנות, שבהן הייתה מידה מועטה של זרות. ניתן לפסול את תשובות (3) ו-(4).

מפגשים חד-פעמיים היו נדירים במהלך התעצבותו של המין האנושי (שורה 13), ומכאן שניתן לפסול את תשובה (2).

תשובה (1).

קטע ב' הבנת הנקרא (שאלות 21-23)

21. השאלה: לפי הקטע, איזו התרחשות במוחו של אדם, הצופה בבדיחה כלשהי מתוך קומדיה, אינה סבירה?
פיתרון: על פי הפסקה ישנו הבדל בין האזור העוסק בהבנת הבדיחה שהוא האזור השמאלי התחתון של המוח לבין האזור המשתתף בתגובה הרגשית לבדיחה שהוא מתבצע באזור הנמצא עמוק יותר במוח, בתוך מבנה שמכונה "אמיגדלה". כעת נבדוק את התשובות המוצעות.
תשובה (1): פעילות באמיגדלה, בלי שקדמה לה פעילות בחלקו השמאלי התחתון של קליפת המוח. מכיוון שעל פי הקטע האזור השמאלי התחתון של המוח הוא האזור העוסק בהבנת הבדיחה, בעוד שהאמיגדלה הוא האזור המשתתף בתגובה הרגשית, לא סביר כי התגובה הרגשית תקרה ללא הבנת הבדיחה, ומכאן שזו התשובה הנכונה.
תשובה (1).

22. השאלה: "ההבדלים הבין אישיים" שאליהם מתייחס גואל (שורה 13) הם ההבדלים -
פיתרון: הפסקה השנייה נפתחת בשאלות מחקריות נוספות המתעוררות כתוצאה מן המחקר למשל - מדוע יש אנשים שבדיחות אינן מצחיקות אותם על אף שהם בבירור מבינים אותם.
"על כך אומר וינוד גואל, פסיכולוג מאוניברסיטת ניו-יורק" "שאלת ההבדלים הבין-אישיים מעניינת ביותר, גם אם יש אנשים שאינם צוחקים מ.... מוקדם מדי להסיק שאזור כלשהו במוחם פגום".
ההבדלים הבין-אישיים אליהם מתייחס גואל הוא אנשים אשר אינם צוחקים מבדיחות על אף שהם מבינים אותן.
תשובה (3).

23. השאלה: איזו מן הכותרות הבאות מתאימה לקטע?
פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.
תשובה (1): "מהו חוש הומור מפותח".
הקטע אינו עוסק כלל בשאלה זו. הקטע מתאר מבחינה נוירולוגית גילויים בתחום ושאלות שמתעוררות כתוצאה מגילויים אלו.
תשובה (2): "מה גורם לקומדיה טלוויזיונית להיות מצחיקה?"
הקטע אינו עוסק כלל בשאלה זו.
תשובה (3): "חידושים בנוירולוגיה של ההומור"
זו התשובה הטובה ביותר. הקטע עוסק בגילויים בתחום הנוירולוגיה הקשורים להומור.
תשובה (3).
